

Sportimpuls 2012

Managementrapportage augustus 2015

Resultaten Sportimpuls 2012

Colofon

ZonMw stimuleert gezondheidsonderzoek en zorginnovatie. Vooruitgang vraagt om onderzoek en ontwikkeling. ZonMw financiert gezondheidsonderzoek én stimuleert het gebruik van de ontwikkelde kennis – om daarmee de zorg en gezondheid te verbeteren.

ZonMw heeft als hoofdpdrachtgevers het ministerie van VWS en NWO.

Voor meer informatie over het programma Sportimpuls kunt u contact opnemen met het secretariaat via e-mail sportimpuls@zonmw.nl of telefoon 070 349 53 32

Auteurs: Erik Ruland en Annemieke Bekkers

Datum: augustus 2015

ZonMw
Laan van Nieuw Oost-Indië 334
Postbus 93245
2509 AE Den Haag
Tel. 070 349 51 11
Fax 070 349 53 58
www.zonmw.nl
 info@zonmw.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding	7
Sportimpuls 2012	7
Leeswijzer	7
2. Gegevens subsidierende Sportimpuls 2012	8
Subsidieaanvragen en budget	8
Geografische Spreiding van gehonoreerde projecten	8
Spreiding per provincie afgezet tegen aantal inwoners	8
Omvang gemeente	9
Doelgroepen	9
Samenwerking lokale organisaties	10
Meest toegekende sporten	10
Interventies	10
3. Resultaten projecten 2012	11
3.1. Analyse effectresultaten	11
Nieuw aanbod	11
Nieuwe doelgroepen	12
Werving	12
Leeftijd	13
Doelgroepen	13
Bereik (aantal deelnemers) en doorstroom	14
Aantal deelnemers	15
Doorstroom	15
Conclusie ten aanzien van effectresultaten	16
3.2. Analyse procesresultaten borging en samenwerking	16
Borging	16
Samenwerking	21
Conclusie ten aanzien van borging en samenwerking	21
4. Discussie en conclusie	22
4.1. Resultaten van de ronde 2012 met betrekking tot de doelen van de Sportimpuls	22
Startkader van de Sportimpuls	22
Doelen	22
Conclusie ten aanzien van resultaten en doelen	23
4.2. Overige relevante resultaten: landelijke spreiding, doorstroom, borging en samenwerking	23
Landelijke spreiding	23
Doorstroom	23
Borging en samenwerking	24
4.3. Ontwikkeling Sportimpuls 2012 – heden	25
Procedure	25
Menukaart	25
Ondersteuning	26
Communicatie en bijeenkomsten	26
Registratiesysteem	26
Slotconclusie Sportimpuls 2012	27
Bijlage 1 – Opdrachtbrief Sportimpuls aan ZonMw	28
Bijlage 2 – Criteria voor plaatsing op Menukaart Sportimpuls	30

1. Inleiding

De Sportimpuls is een onderdeel van het VWS-beleidsprogramma Sport en Bewegen in de Buurt. Het doel van de Sportimpuls is mensen die niet bewegen of hiermee dreigen te stoppen te stimuleren structureel in beweging te komen. Om dit te bewerkstelligen worden projecten gesubsidieerd waarbij lokale sport- en beweegaanbieders, in samenwerking met organisaties uit andere sectoren, nieuw beweegaanbod opzetten dat aansluit op de vraag en behoeften van een inactieve doelgroep. Bij de opzet van dat beweegaanbod maken de projecten gebruik van bestaande kennis - in de vorm van interventies - van de Menukaart Sportimpuls. De jaarlijkse subsidierondes zijn voorzien voor de periode 2012 t/m 2016 (5 rondes).

Sportimpuls 2012

In 2012 was ruim 11 miljoen euro beschikbaar. Per subsidieaanvraag kon minimaal € 10.000,- en maximaal € 150.000,- inclusief BTW worden aangevraagd voor een project van 24 maanden. De lokale sport- en beweegaanbieders konden hun aanvraag indienen tussen 26 april en 5 juni 2012.

Leeswijzer

In dit document zijn de resultaten van de subsidieronde 2012 van de Sportimpuls beschreven op basis van gegevens uit het registratiesysteem, de voortgangsverslagen, de eindverslagen van de projectleiders en het interne monitoringsysteem dat ZonMw gebruikt om de projecten te volgen.

Het tweede hoofdstuk van het rapport biedt inzicht in het aantal ingediende subsidieaanvragen, het aangevraagd budget en het aantal honoreringen. Tevens geeft het inzicht in de verdeling van de subsidieaanvragen over de verschillende aandachtsgebieden van de Sportimpuls.

In het derde hoofdstuk wordt inzicht gegeven in de eindresultaten van de projecten. Hierbij zullen naast het bereik en de doorstroom van deelnemers en doelgroepen, de samenwerking en de borging van projecten aan bod komen.

In het vierde hoofdstuk worden de resultaten bediscussieerd, wordt aangegeven (op basis van de bevindingen) tot welke aanpassingen binnen het programma dit heeft geleid en wordt de balans opgemaakt in de vorm van een conclusie.

2. Gegevens subsidieronde Sportimpuls 2012

Subsidieaanvragen en budget

In de Sportimpuls ronde 2012 zijn in totaal 904 subsidieaanvragen ingediend en 172 projecten gehonoreerd. Dit is 19% van alle aanvragen. In september 2012 zijn de gehonoreerde projecten van start gegaan.

In totaal werd voor ruim 60 miljoen euro aangevraagd. De 172 gehonoreerde projecten vertegenwoordigen een totaal budget van € 11.286.409,-. Gemiddeld ontvingen de gehonoreerde projecten € 65.619,- en er was geen cofinanciering en/of eigen bijdrage opgenomen in de begrotingen.

Tabel 1: Aantal ingediende subsidieaanvragen inclusief budget

	Aantal	Gevraagd budget	Cofinanciering of eigen bijdrage	Totaal budget
Ingediend ronde 2012	904	€ 60.977.437	-	€ 60.977.437
Afgewezen ronde 2012	732	€ 49.691.028	-	€ 49.691.028
Toegekend ronde 2012	172	€ 11.286.409		€ 11.286.409

Geografische Spreiding van gehonoreerde projecten

Binnen de Sportimpuls wordt niet gestuurd op landelijke spreiding. Alleen de relevantie en kwaliteit van de subsidieaanvragen zijn leidend binnen het beoordelingsproces. Het is desalniettemin interessant te bekijken hoe de landelijke spreiding van de projecten er uit ziet.

Spreiding per provincie afgezet tegen aantal inwoners

De grootte concentratie projecten is toegekend in de provincies Gelderland, Noord-Brabant, Noord-Holland, Overijssel en Zuid-Holland. Door het aantal Sportimpulsprojecten per provincie af te zetten tegen het aantal inwoners in die provincie ontstaat echter een genuanceerder beeld. In onderstaande tabel ziet u voor de Sportimpuls 2012 hoe het aantal toegekende projecten per provincie zich verhoudt tot het aantal inwoners van die provincie.

Bijvoorbeeld: In de bovenste regel van de tabel van de Sportimpuls 2012 staat Drenthe. In Drenthe woont 3% van alle Nederlandse inwoners. Op basis daarvan zou verwacht kunnen worden dat van de 172 toegekende Sportimpulsprojecten in 2012 er 5 zouden zijn toegekend aan projecten in Drenthe. In werkelijkheid werden er 9 toegekend binnen Drenthe, wat neerkomt op 180% van het te verwachten aantal.

Uiteraard geeft het inwonertal slechts een beperkte voorspellende waarde omdat het niets zegt over het bestaande aanbod, de beweegparticipatie en de behoefte van de inwoners. Het is mogelijk dat in een gebied met een hoog inwonertal veel beweegaanbod bestaat waardoor het moeilijk is de toegevoegde waarde (lees: relevantie) van een subsidieaanvraag aan te tonen. Omdat de absolute en relatieve waardes echter ver uit elkaar blijken te liggen geven onderstaande tabellen een interessant beeld van de landelijke spreiding binnen de Sportimpuls.

In de eerste Sportimpuls subsidieronde (2012) werden 172 projecten toegekend. In elke provincie startten 2 of meer Sportimpuls projecten. De meeste daarvan kwamen uit Zuid-Holland. Toch waren de in totaal 29 projecten slechts 78% van wat op basis van de 3,5 miljoen inwoners verwacht zou kunnen worden. Andere provincies waar relatief weinig aanvragen werden toegekend waren Limburg en Zeeland. In Groningen werden 6x zoveel aanvragen toegekend dan op basis van het inwonertal te verwachten is. Een mogelijke verklaring voor deze verschillen zou kunnen zijn dat er in de hoog scorende provincies een betere ondersteuningsstructuur, of groepen met meer kennis en vaardigheden aanwezig zijn, dan in lager scorende provincies.

Tabel 2: Spreiding subsidieaanvragen per provincie afgezet tegen aantal inwoners

Provincie	Inwoners		% van totaal aantal SI-projecten	Aantal projecten o.b.v. aantal inwoners		Verschil verwachting / werkelijk	
	Aantal	%		Verwacht	Werkelijk	Relatief %	Absoluut
Drenthe	488.957	3	5,3	5	9	180	4
Flevoland	399.893	2,4	1,8	4	3	75	-1
Friesland	646.317	3,9	4,1	7	7	100	0
Gelderland	2.020.000	12,3	11,1	21	19	90	-2
Groningen	189.991	1,2	7	2	12	600	10
Limburg	1.120.000	6,8	4,1	12	7	58	-5
Noord-Brabant	2.479.000	15,1	16,4	26	28	108	2
Noord-Holland	2.741.000	16,7	15,2	29	26	90	-3
Overijssel	1.140.000	6,9	9,3	12	16	133	4
Utrecht	1.254.000	7,6	8,2	13	14	108	1
Zeeland	380.621	2,3	1,2	4	2	50	-2
Zuid-Holland	3.577.000	21,8	16,9	37	29	78	-8
	16.436.779	100	100	172	172		

Omvang gemeente

In 2012 kwam 29% van de toegekende projecten uit kleine gemeenten (0-40.000 inwoners), 30% uit een middelgrote gemeente (40.000-100.000 inwoners) en 41% uit een grote gemeenten (100.000 of meer inwoners).

Figuur 1: Omvang gemeente

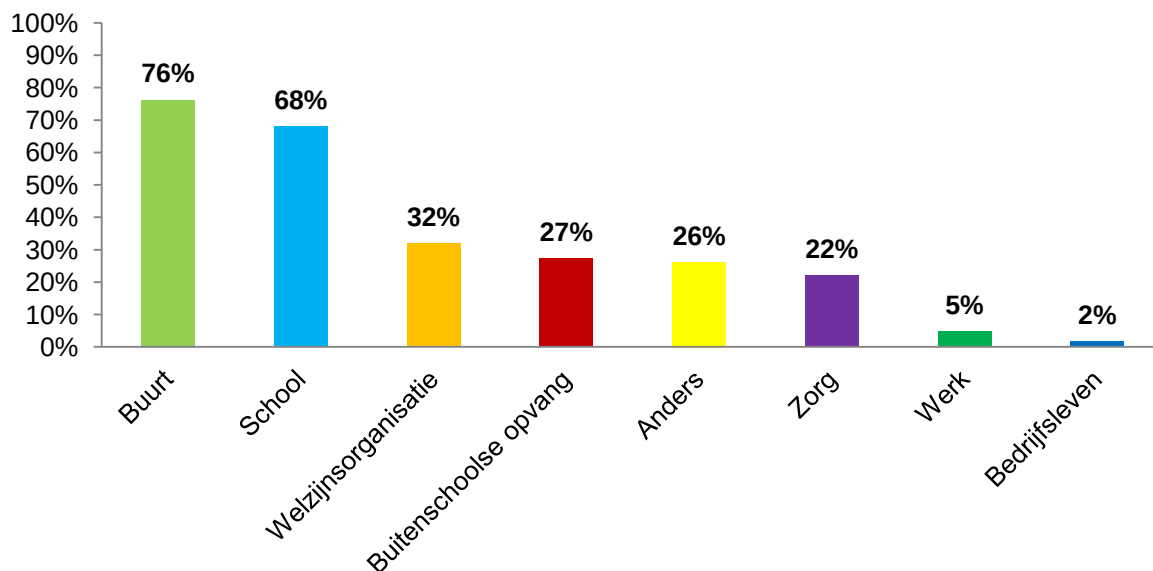
Doelgroepen

Sportimpulsprojecten kunnen zich richten op alle doelgroepen die onvoldoende deelnemen aan beweegactiviteiten of dreigen te stoppen met sport- en beweegactiviteiten. Projecten kunnen zich ook richten op meerdere doelgroepen, zoals bijvoorbeeld kinderen en hun ouders. In 2012 was driekwart van de Sportimpulsprojecten gericht op jeugd. Volwassenen en ouderen maakten samen 59% uit van het totaal. Het aantal projecten dat is gericht op ouderen is 26%. Omdat projecten zich op meerdere doelgroepen kunnen richten is het totaal meer dan 100%.

Samenwerking lokale organisaties

Binnen Sportimpulsprojecten werken de sport- en beweegaanbieders samen met lokale samenwerkingspartners die de doelgroep goed kunnen bereiken. De activiteiten vinden daarom ook vaak plaats buiten de traditionele sportsetting. Het meest vaak wordt samengewerkt met de settings buurt (76%) en school (68%) en het minst met de setting bedrijfsleven (2%). Projecten kunnen in meerdere settings plaatsvinden. Daarom ligt het totaal boven de 100%.

Figuur 2: Samenwerking lokale organisaties (n=444)

Meest toegekende sporten

De sporten die in de ronde Sportimpuls 2012 het meest zijn toegekend zijn gymnastiek, voetbal en hockey.

Interventies

In de ronde van 2012 kon uit totaal 88 interventies worden gekozen van de Menukaart Sportimpuls. De interventies die het vaakst gehonoreerd en uitgevoerd zijn, zijn *Sportdorp*, *Vitale kernen en buurten* en *Gymkids*.

3. Resultaten projecten 2012

In dit hoofdstuk wordt eerst een beeld gegeven van de eindresultaten van de projecten in effecttermen: het bereik en doorstroom van deelnemers en doelgroepen. Daarna volgt een analyse van eindresultaten in procestermen als de samenwerking en borging van projecten.

Van de 172 projecten zijn 6 projecten gestopt gedurende de uitvoering. Van 1 project zijn de resultaten van het eerste jaar meegenomen in de analyse. Van 5 (van de 6 gestopte) projecten zijn geen resultaten verwerkt in deze rapportage. Daarnaast ontbreken van 3 projecten de cijfers met betrekking tot deelname en doorstroom. De berekeningen van aantallen zijn dus gebaseerd op 164 projecten.

De meeste interventies van de Menukaart Sportimpuls zijn opgebouwd uit verschillende onderdelen/activiteiten zoals sportlessen, voorlichtingsavonden, fittesten, wedstrijden, toernooien en een kick-off. Deze zijn in de beschrijving op de Menukaart als essentiële onderdelen opgenomen van desbetreffende interventie. De projectleider is gevraagd de gegevens op interventieniveau te registreren, zoals deze op de Menukaart wordt weergegeven.

Uit de analyse blijkt dat 'overall' niet alle projecten uniform en consistent hebben geregistreerd; duidelijk is dat ook op activiteitsniveau is geregistreerd. Dit geeft helaas gedeeltelijk een vertekend beeld. Ter controle en met het oog op het verkrijgen van een meer eenduidig beeld van deze cijfers is in de eindrapportage van de projecten nogmaals gevraagd naar hoeveel mensen er zijn benaderd, hoeveel hebben deelgenomen en hoeveel daarvan structureel zijn blijven bewegen. Beide gegevens zijn naast elkaar gelegd, geanalyseerd en vervolgens verwerkt in deze rapportage.

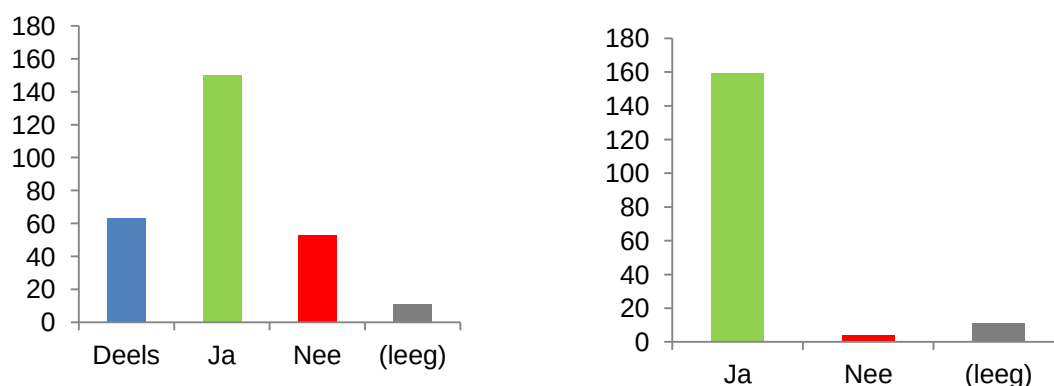
3.1. Analyse effectresultaten

In het kader van de rapportage over effecten is gevraagd naar de realisatie van nieuw aanbod, het werven van nieuwe doelgroepen, de methode van werving, de leeftijdscategorie van de doelgroep, het type doelgroep, het bereikte aantal deelnemers en de doorstroom van die deelnemers naar regulier/structureel aanbod.

Nieuw aanbod

De projectleiders is gevraagd om aan te vinken of zij nieuw aanbod hebben gerealiseerd. De linker grafiek geeft de absolute aantallen. Als deze absolute getallen geïnterpreteerd worden en worden vertaald naar projectniveau in plaats van activiteitsniveau dan ontstaat een ander beeld. Vrijwel alle projecten hebben in deze interpretatie nieuw aanbod gerealiseerd. De projecten die geen nieuw aanbod hebben opgezet hebben wellicht bestaand aanbod opgezet voor een nieuwe doelgroep, maar helaas is dit niet eenduidig af te leiden uit de beschikbare gegevens.

Figuur 3: Nieuw aanbod gerealiseerd

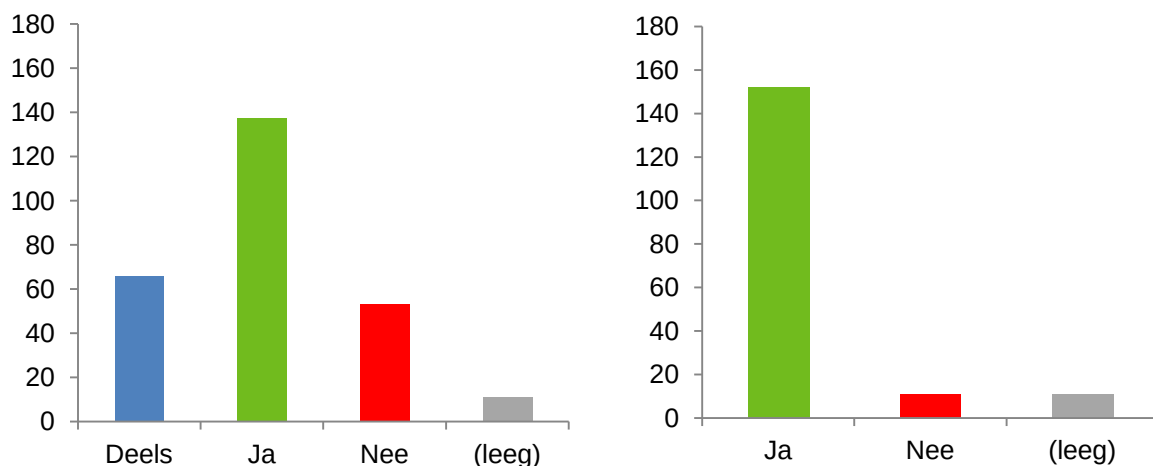

Interpretatie nieuw aanbod: In deze interpretatie is de vraag gesteld op projectniveau: Is er binnen het project nieuw aanbod gerealiseerd? Gevolg: 1) Wanneer zowel ja of deels EN nee was aangevinkt is nee verwijderd. 2) Ja en deels zijn allebei 'ja' geworden omdat ook bij 'deels' nieuw aanbod is gecreëerd.

Nieuwe doelgroepen

De projectleiders is gevraagd om aan te vinken of zij met hun aanbod een nieuwe doelgroep hebben bereikt. De linker grafiek geeft de absolute aantallen. Als deze absolute getallen geïnterpreteerd worden en worden vertaald naar projectniveau in plaats van activiteitsniveau dan ontstaat een ander beeld. Vrijwel alle projecten hebben dan een nieuwe doelgroep bereikt. De projecten die geen nieuwe doelgroep hebben bereikt hebben wellicht nieuw aanbod voor een bestaande doelgroep opgezet, maar helaas is dit niet eenduidig af te leiden uit de beschikbare gegevens.

Figuur 4: Nieuwe doelgroep bereikt

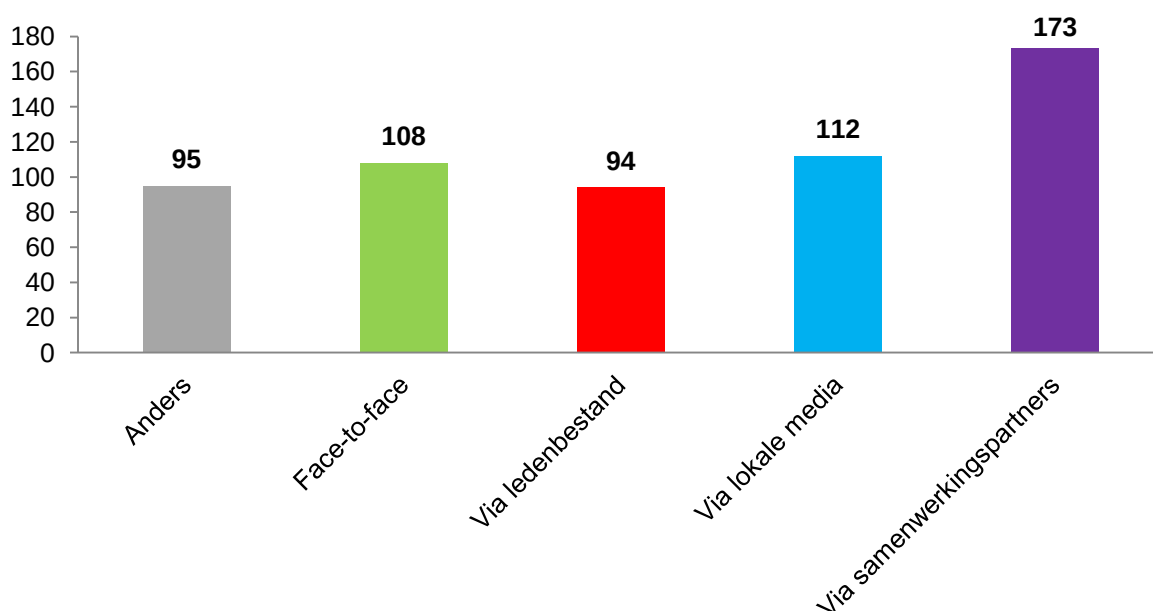

Interpretatie nieuwe doelgroep: In deze interpretatie is de vraag gesteld op projectniveau: Is er binnen het project een nieuwe doelgroep bediend? Gevolg: 1) Wanneer zowel ja of deels EN nee was aangevinkt is nee verwijderd. 2) Ja en deels zijn allebei 'ja' geworden omdat ook bij 'deels' een nieuwe doelgroep is bereikt.

Werving

De werving van de doelgroep is in de meeste gevallen via de samenwerkingspartners en via lokale media gedaan. Ook de persoonlijke benadering (face-to-face) wordt als geschikte methode aangemerkt. Ieder project heeft meer dan één methode gebruikt voor werving van deelnemers.

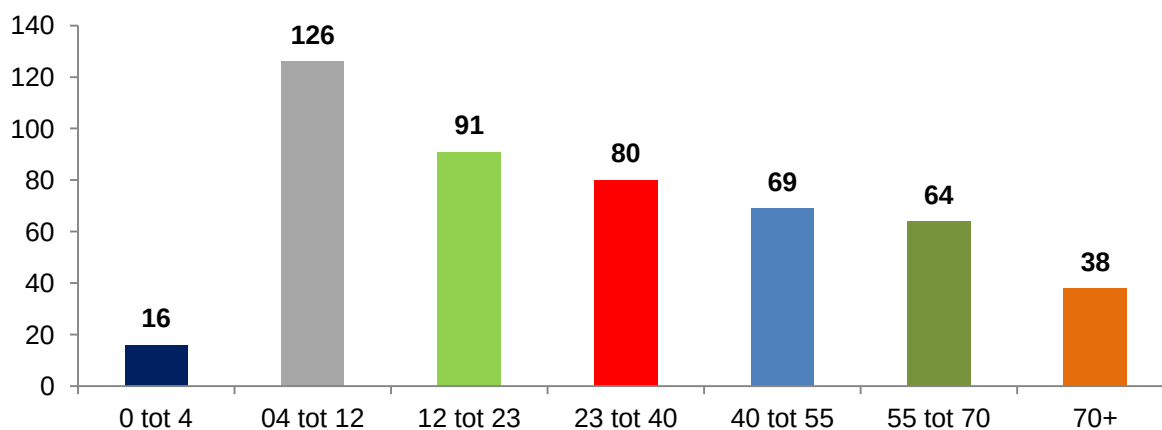
Figuur 5: Werving van de doelgroep

Leeftijd

In onderstaande grafiek staat weergegeven voor welke doelgroepen aanbod is opgezet. Met name jeugd (4 tot 12 jaar) en jongeren (12 tot 23 jaar) zijn veel aan bod gekomen, gevolgd door volwassenen van 23 tot 55 jaar. Ook hier kunnen meerdere leeftijdscategorieën gekozen zijn.

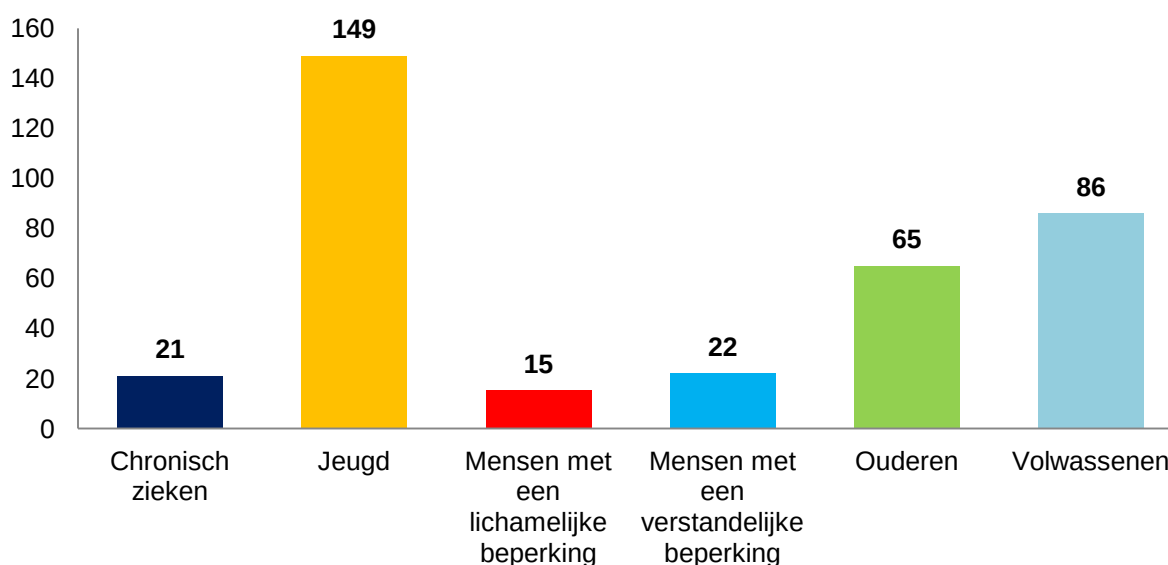
Figuur 6: Leeftijdscategorieën

Doelgroepen

In onderstaande grafiek is wederom goed zichtbaar dat jeugd en volwassenen veel voorkomende doelgroepen binnen de Sportimpuls 2012 ronde zijn. In 37 projecten (23%) is aandacht voor mensen met een lichamelijke (15 projecten) of verstandelijke beperking (22 projecten). In 21 projecten (13%) zijn activiteiten opgenomen voor chronisch zieken.

Figuur 7: Doelgroepen

Bereik (aantal deelnemers) en doorstroom

De 164 projecten hebben gedurende de uitvoering van hun project het bereik en de doorstroom bijgehouden in het registratiesysteem. Ter controle hebben de projectleiders in het eindverslag de volgende vragen beantwoord:

- Hoeveel mensen zijn er in totaal benaderd om deel te nemen aan uw project?
- Hoeveel mensen hebben er in totaal deelgenomen aan uw project?
- Hoeveel mensen heeft u met uw project blijvend in beweging gekregen (hoeveel mensen zijn structureel gaan bewegen binnen uw eigen organisatie of elders)?

Door de 164 projecten zijn in totaal 194.108 deelnemers in beweging gekomen. Na 2 jaar is hiervan 13,8% doorgestroomd naar regulier/ structureel aanbod. Dat betekent dat de Sportimpuls ronde 2012 in totaal 26.751 mensen structureel in beweging heeft gebracht. Hierbij dient te worden opgemerkt dat doorstroom op verschillende manieren geïnterpreteerd kan worden door de projectleiders.

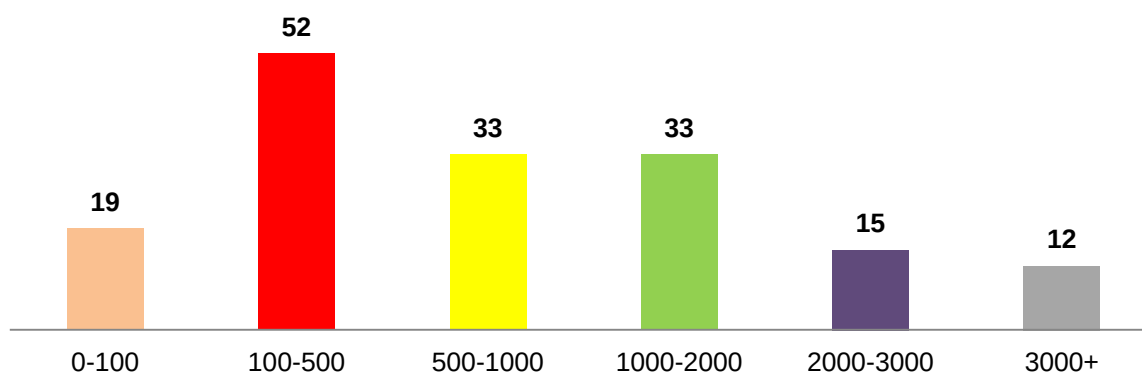
Het lijkt er op dat veel projectleiders “het wel of geen lid worden van hun vereniging” als maat voor structureel bewegen hebben aangehouden terwijl structureel bewegen ook elders (bijvoorbeeld bij een andere sportaanbieder) kan plaatsvinden. Niet iedere projectleider heeft adequaat zicht op waar deelnemers heen zijn gegaan na de projectperiode. Anderzijds is ook bekend dat deelnemers sociaal wenselijk antwoorden bij de inschatting of zij zullen blijven bewegen. Het is daarom aannemelijk dat het werkelijke percentage van doorstroom (structureel in beweging) zowel hoger als lager kan liggen.

Zestig projecten hebben meer dan 1000 mensen bereikt. Bij deze projecten is het gemiddelde aantal deelnemers dat doorstroomt naar structureel aanbod relatief laag. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat deze projecten veel mensen uit de doelgroep hebben benaderd voor deelname en dat, na selectie door middel van bijvoorbeeld een fittest, slechts een gedeelte van deze mensen in beweeggroepen aan de slag is gegaan. Deze wijze van werven geeft wellicht een vertekend beeld als het gaat om het percentage dat doorstroomt. Vandaar dat in onderstaande tabel nog een onderscheid is gemaakt tussen doorstroom per categorie met “aantal deelnemers”. Per categorie is aangegeven hoeveel procent van de deelnemers structureel in beweging is gekomen (doorgestroomd).

Aantal deelnemers

Het aantal deelnemers per project is gemiddeld 1184. 52 projecten (32% van totaal) hadden tussen de 100-500 deelnemers, 66 (40%) tussen de 500-2000 en 12 (7%) meer dan 3000 deelnemers.

Figuur 8: Aantal deelnemers

Tabel 3: Percentage deelnemers doorgestroomd gerangschikt naar grootte van het project

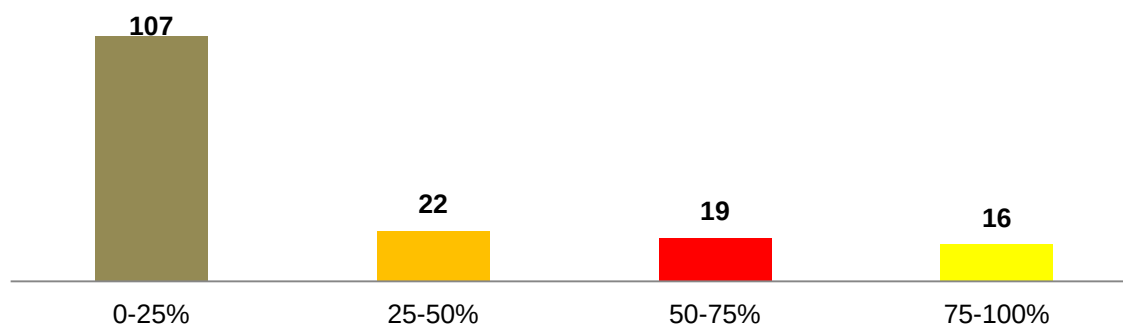
Aantal deelnemers per project	Percentage doorgestroomd
0-500	38%
0-1000	25%
500-1000	17%
1000-2000	13%
2000+	10%

Gerangschikt naar de grootte van het aantal deelnemers per project komt naar voren dat een hoger percentage doorstroom wordt bereikt naarmate het aantal deelnemers kleiner is, met een optimum tussen 100 en 500 deelnemers. Een mogelijke verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat projecten van een dergelijke omvang het best in staat zijn om maatwerk te leveren.

Doorstroom

Gemiddeld zijn per project 163 deelnemers doorgestroomd naar structureel aanbod. In 107 projecten (65% van het totaal aantal projecten) is maximaal 25% van de deelnemers doorgestroomd. In 10% van de projecten is meer dan 75% van de deelnemers doorgestroomd.

Figuur 9: Percentage deelnemers doorgestroomd naar structureel aanbod

Conclusie ten aanzien van effectresultaten

Uit de analyse van de effectresultaten komt naar voren dat in de geanalyseerde 164 projecten van ronde 2012 daadwerkelijk veel nieuw aanbod is gerealiseerd en nieuwe doelgroepen zijn bereikt. Een kleine 200.000 deelnemers zijn in beweging gekomen en bij de werving zijn vaak meerdere partners betrokken. Het merendeel van de projecten richtte zich op jeugd (4 tot 23 jaar); daarnaast is in 23% van de projecten aandacht voor mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking en in 13% zijn activiteiten opgenomen voor chronisch zieken.

Het aantal deelnemers per project is gemiddeld 1184. Na 2 jaar is gemiddeld over alle projecten ongeveer 14% doorgestroomd naar regulier/structureel aanbod. Deze doorstroomcijfers dienen wel met de nodige voorzichtigheid te worden geïnterpreteerd. Het uiteindelijke doel, blijven bewegen, blijkt moeilijk objectief vast te stellen. Een deel van deelnemers zegt door te gaan met bewegen buiten het project of de betreffende vereniging om en raakt buiten beeld. Rekening houdend met deze onduidelijkheid blijken er tussen projecten grote verschillen te bestaan. Projectleiders van 57 projecten (35%) rapporteren dat méér dan 25% van de deelnemers doorstroomt naar regulier bewegen, waaronder 16 projecten (10% van het totaal) zelfs meer dan 75% doorstroom rapporteert. Hoge doorstroompercentages worden ook gerapporteerd door projecten met 100 - 500 deelnemers, mogelijk gerelateerd aan een optimum om maatwerk te kunnen leveren.

Vergelijking met de beschikbare literatuur leert dat deze spreiding van doorstroompercentages een redelijkerwijs te verwachten uitkomst is voor moeilijker te bereiken doelgroepen; in hoofdstuk 4 wordt hier nader op ingegaan. Opvallend en bemoedigend is dat 10% van de projecten een heel hoog percentage doorstroom lijkt te realiseren.

3.2. Analyse procesresultaten borging en samenwerking

De eindverslagen van de projecten zijn op de belangrijke procesmaten 'borging' en 'samenwerking' nader geanalyseerd. Bij de component borging is onderscheid gemaakt tussen:

- Borging van structureel sporten voor de doelgroep.
- Borging van de activiteiten.
- Borging van de samenwerking.
- Financiële borging.

Met betrekking tot de component samenwerking zijn, naast de uitwerking binnen borging, ook de belangrijkste bevorderende en belemmerende factoren op een rij gezet. Indien mogelijk worden percentages gegeven van hoe vaak een bepaalde vorm van borging of samenwerking is gerapporteerd. De projectleiders hebben vaak meerdere opties gegeven als het om borging en samenwerking gaat. Hierdoor komt het totale percentage boven de 100% uit.

Per onderdeel worden voorbeelden beschreven van veel voorkomende manieren om invulling te geven aan de borging en samenwerking. Er dient vermeld te worden dat het om zelfrapportage gaat. Dit kan een rooskleuriger beeld geven dan de werkelijkheid omdat het mogelijk is dat projectleiders sociaal wenselijke antwoorden hebben gegeven.

Borging

Is structureel sporten voor de doelgroep geborgd?

Tabel 4: Borging structureel sporten

	Aantal projecten	Percentage van 164 projecten
Ja, door lid te worden van de sportvereniging en deel te nemen aan regulier aanbod	42	26%
Ja, bij een andere organisatie dan een sportvereniging	50	30%
Ja, het aanbod is ingebed binnen de sportvereniging	43	26%
Ja, maar geen inhoudelijke onderbouwing (= niet aannemelijk gemaakt)	36	22%
Niet gerapporteerd dat het is geborgd	6	3,7%

Bij 96% van de projecten wordt gerapporteerd dat het structureel sporten voor de doelgroep is geborgd. Door 74% (=100 - (3,7 + 22)) van de projecten wordt dit ook inhoudelijk onderbouwd. In 26% van de projecten is deze borging gerealiseerd door deelnemers aan te bieden om lid te worden van de sportvereniging en door deel te nemen aan regulier aanbod. 30% van de projecten heeft de borging van structureel sporten bij een andere organisatie dan een sportvereniging ondergebracht. 26% van de projecten heeft het nieuw opgezette aanbod ingebed binnen de sportvereniging. 22% van de projecten heeft het structureel sporten geborgd maar geeft geen inhoudelijke onderbouwing. 3,7% van de projecten heeft niet gerapporteerd dat het structureel sporten voor de doelgroep geborgd is.

Voorbeelden:

- Ze zijn stapsgewijs en laagdrempelig ingestroomd bij regulier sporten. Inmiddels betalen ze contributie of sporten via Stichting Leergeld.
- Vanaf het begin hebben de deelnemers een eigen bijdrage moeten betalen.
- Gemeentepas voor mensen met een laag inkomen.
- Kostendekkend door eigen bijdrage (deelnemersbijdrage).
- Regulier lidmaatschap (contributie).
- Aandacht voor behoud van leden door bijvoorbeeld goede begeleiding.
- Inzet Jeugdsportfonds.
- Deelnemers blijven binnen de vereniging bij nieuw aanbod of reguliere lessen.
- Alternatief lidmaatschap.
- Andere organisaties dan sportvereniging: gezondheidscentrum, welzijnsorganisatie, lokale sportservice/gemeentelijk sportbedrijf, Sportdorp (nieuwe structuur; zelforganisatie), school (bewegingsonderwijs en naschools), buurtsportvereniging, gehandicapten platform, BSO, Buurthuis van de toekomst, schoolactieve vereniging en schoolsportvereniging.
- Structureel aanbod door beschikbaar stellen van materialen, sportpakketen, lesmappen en scholing.
- Het aanbod is opgenomen in het programma van de buurtsportcoach / combinatiefunctionaris.
- De gemeente stelt de zaalhuur beschikbaar.
- Aanbod wordt vanuit reguliere activiteitengelden van gemeentelijk sportbedrijf betaald.
- Er is een vaste groep vrijwilligers die het aanbod adopteert.
- Samenwerking met buurtsportcoach om betere afstemming te krijgen met andere lokale initiatieven.
- Sommige verenigingen geven aan geen inzicht te hebben in voortzetting van sporten en bewegen buiten hun vereniging.
- Borging niet aannemelijk gemaakt door problemen zoals vervoer, begeleiding, samenwerking met andere sportaanbieders ontbreekt zodat er geen doorstroom is.

Zijn de activiteiten geborgd?

Tabel 5: Borging activiteiten

	Aantal projecten	Percentage
Ja, binnen de sportvereniging	83	51%
Ja, geborgd bij een samenwerkingspartner	3	1,8%
Ja, binnen huidige samenwerking en werkwijze	69	42%
Ja, maar geen inhoudelijke onderbouwing	7	4,3%
Nee, de activiteiten zijn niet geborgd	2	1,2%

Deze vraag lijkt te overlappen met de vorige. Het beoogde verschil was dat nieuw aanbod verankerd kan worden los van het gegeven of dit dan benut wordt door de oorspronkelijke doelgroep. Het is twijfelachtig of dit verschil ook altijd door de respondent is begrepen. Bij ruim 98% van de projecten wordt gerapporteerd dat de *activiteiten* zijn geborgd, wat wel een bijzonder hoge score lijkt.

Door 94% van de projecten wordt dit inhoudelijk onderbouwd. 51% heeft de activiteiten binnen de eigen vereniging geborgd en 42% binnen de huidige samenwerking en werkwijze. Denk hierbij aan een nieuw opgezette structuur zoals een Sportdorp.

In 1,8% van de gevallen zijn de activiteiten geborgd bij een samenwerkingspartner en in 4,3% van de gevallen wordt geen inhoudelijke onderbouwing voor de borging gegeven. 1,2% van de projecten heeft niet gerapporteerd dat de activiteiten geborgd zijn.

Voorbeelden:

- Binnen de sportvereniging zijn trainers opgeleid. Vergroten trainerspoule met kwalitatief goede trainers.
- Er zijn vrijwilligers opgeleid.
- Doordat er in de projectperiode intensief is geïnvesteerd in het opleiden van (assistent)trainers en vrijwilligers zijn er in de toekomst voldoende gekwalificeerde mensen beschikbaar om het aantal nieuwe leden te begeleiden en behouden.
- G-sporten is geborgd door het oprichten van een G-sportcommissie binnen de vereniging.
- De activiteiten zijn structureel ondergebracht bij (sport)organisaties en vrijwilligers.
- De nieuwe vorm van bewegen/nieuwe afdeling maakt onderdeel uit van het verenigingsbeleid.
- Scholing van kader en de aanwezigheid van materialen maakt de kans op borging van de activiteiten groter.
- De nieuwe activiteiten zijn opgenomen in het lesprogramma van de vereniging.
- Borging bij samenwerkingspartners zoals gezondheidscentrum en BSO.
- Er is een nieuwe sportstructuur opgezet, namelijk een financieel gezond Sportdorp met een blijvend sport- en beweegaanbod.
- Borging van activiteiten door overnemen aanbod door scholen of gemeentelijk sportbedrijf.
- De werkzaamheden zijn ingebed binnen het beleid van lokale sportservice, de scholen en sportverenigingen.
- Door opzetten van een goed functionerende doorstroommogelijkheid van zorg naar sport of bewegen door middel van aanstellen buurtsportcoach.
- De betrokken partijen werken samen in het creëren van doorstroom van aanbod naar vereniging.
- De activiteiten zijn geborgd in een gezamenlijk lesplan van het buurthuis van de toekomst.
- De activiteiten worden opgenomen in het programma van de buurtsportcoach / combinatiefunctionaris. Ze nemen een aantal uur op in het werkplan van de gemeente.
- Er is een bestuurslid specifiek verantwoordelijk voor Sportimpuls activiteiten en er zijn werkgroepen in het leven geroepen voor de diverse interventies.
- Gemeente is JOGG-gemeente geworden en heeft Sportimpuls opgenomen.
- De activiteiten zijn structureel geborgd binnen de organisaties. De Buurtsportvereniging is de paraplu van al deze activiteiten.
- De activiteiten zijn opgenomen in het beleidsplan van Welzijnswerk.
- Een team van stagiairs is ingezet om activiteiten te borgen.
- Activiteiten door wijkpartners uitgevoerd of voortgezet.
- Er is gezorgd voor kwaliteit en kennis bij de samenwerkingspartners in het netwerk.

Is de samenwerking geborgd?

Tabel 6: Borging samenwerking

	Aantal projecten	Percentage
Ja; zorg	17	10%
Ja; combinatiefunctionaris	42	26%
Ja; onderwijs	55	34%
Ja; gemeente	31	19%
Ja; sportverenigingen	29	18%
Ja; bond en interventie-eigenaar / ondersteuning	16	10%
Ja; maar geen inhoudelijke onderbouwing	38	23%
Ja; anders	16	10%
Nee en deels	9 (2 nee en 7 deels)	5%

Door 95% van de projecten wordt gerapporteerd dat de samenwerking is geborgd, 72% weet dit ook daadwerkelijk te onderbouwen. Het onderwijs (34%) en de combinatiefunctionaris (26%) worden het vaakst genoemd als partij/organisatie die een belangrijke rol vervuld in deze structurele samenwerking.

Daarnaast maken sportverenigingen (18%), gemeenten (19%) en zorgpartijen (10%) onderdeel uit van de structurele samenwerking. In 10% van de projecten blijft de sportbond en/of interventie-eigenaar betrokken. Bij 28% van de projecten lijkt de borging van de samenwerking niet geheel gelukt (geen inhoudelijke onderbouwing aangeleverd of slechts gedeeltelijk).

Voorbeelden:

- De samenwerking met de meeste partijen is geborgd in het bestaande netwerk en door het gezamenlijk voortzetten van de activiteiten.
- Sinds de start van het project is de samenwerking met welzijn en zorgpartners verder geborgd in de nieuwe netwerkorganisatie. Dit samenwerkingsverband vanuit zowel sport, zorg als welzijn neemt gezamenlijk de verantwoordelijkheid voor de basisvoorzieningen in het sociale domein.
- De vereniging en combinatiefunctionaris zijn leidend.
- In het onderwijs worden veel clinics en/of naschools aanbod verzorgd door sportaanbieders.
- De samenwerking wordt omgezet in een stichting (Sportdorp) die met een eigen entiteit als zelforganisatie gaat functioneren.
- Zorg: genoemd worden eerstelijnszorg, zorginstellingen, jeugdzorg en zorgboerderij.
- De samenwerking wordt gecontinueerd en de coördinatie komt in handen van de buurtsportcoach.
- De combinatiefunctionaris maakt onderdeel uit van het wijkteam.
- De buurtsportcoach blijft in een netwerkfunctie betrokken.
- De school en het jongerencentrum blijven een vindplaats voor jongeren.
- Basis onderwijs en voortgezet onderwijs.
- De samenwerking met de gemeente krijgt vaak gestalte in samenhang met de rol van de buurtsportcoach en afstemming met zorg en welzijn. De lokale sportservice of gemeentelijk sportbedrijf is vaak als uitvoeringspartner betrokken.
- De samenwerking wordt bij sommige interventies bekrachtigd in een nieuwe organisatievorm zoals een Stichting. Voorbeelden hiervan zijn een Buurthuis van de toekomst of Sportdorp.
- Door krachten te bundelen tussen meerdere sportverenigingen zijn goede resultaten behaald. Bijvoorbeeld 5 gymnastiekverenigingen of 3 handbalverenigingen. Geen concurrentie maar versterken van elkaar.

Is het project financieel geborgd?

Tabel 7: Financiële borging

	Aantal projecten	Percentage
Ja; lidmaatschap, contributie, eigen bijdrage	99	60%
Ja; subsidie	15	9%
Ja; scholen/onderwijs	22	13%
Ja; combinatiefunctionaris / buurtsportcoach	32	20%
Ja; sponsoring	26	16%
Ja; maar geen inhoudelijke onderbouwing	6	3,7%
Anders: bijvoorbeeld een andere organisatie die de kosten gaat dekken (gemeente of sportservice)	29	18%
Nee	2	1,2%

Ruim 98% van de projecten geeft aan dat het project financieel geborgd is. Door 95% van de projecten wordt dit ook inhoudelijk onderbouwd. In 60% van de gevallen vindt deze financiële borging plaats via lidmaatschap, contributie en/of eigen bijdrage.

Bij 20% heeft de combinatiefunctionaris/ buurtsportcoach de activiteiten opgenomen in zijn/haar reguliere activiteitsaanbod. 16% van de projecten heeft sponsors en 9% heeft subsidie geregeld om de financiële borging vorm te geven.

In een aantal gevallen zijn het de betrokken partijen die activiteiten en dus kosten overnemen. In 13% zijn dit scholen en 18% andere partijen zoals gemeente of sportservice.

Voorbeelden:

- WMO subsidie van de gemeente.
- Subsidie van stadsdeel.
- Subsidie van de gemeente voor bijscholing van leerkrachten op scholen.
- Zorgverzekeraars vergoeden inzet huisarts en praktijkondersteuner middels zorgverzekeringswet.
- De gemeente stelt de zaalhuur beschikbaar (of tegen gereduceerd tarief).
- Aanvraag ingediend bij de zorgverzekeraar om Beweegkuur op te laten nemen in de Minimapolis.
- Door middel van een eigen bijdrage/contributie kunnen de sportactiviteiten kostendekkend aangeboden worden (zaalhuur, trainer, PR).
- De activiteiten worden opgenomen in het werkplan van de buurtsportcoach / combinatiefunctionaris.
- Schoolactieve verenigingen wordt voortgezet met behulp van inzet van vrijwilligers, stagiaires en de coördinatie van de buurtsportcoach. De vereniging stelt de accommodatie en middelen beschikbaar.
- Laagdrempelige lidmaatschapsstructuur specifiek gericht op mensen met lage inkomens.
- De vereniging heeft in haar Algemene Ledenvergadering besloten om de Sportimpuls activiteiten voort te zetten onder dezelfde condities.
- In de toekomst leiden een combinatiefunctionaris en trainers die een cursus hebben gevolgd, nieuwe vrijwilligers op.
- De activiteiten worden opgenomen in het vakwerkplan van de lessen Lichamelijke Opvoeding.
- De scholen doen een financiële bijdrage.
- De Eurofittest wordt opgenomen in de jaarplanning van de scholen. Er liggen korte lijnen naar de beweegaanbieders binnen de gemeente en er kan snel doorverwezen worden door de scholen als er leerlingen onder de norm dreigen te komen.
- De gemeente is JOGG-gemeente geworden en het aanbod kan hierin geïntegreerd worden.
- Meerdere sportaanbieders hebben subsidie voor een buurtsportcoach van de gemeente gekregen zodat zij het Sportimpuls project voort kunnen zetten.
- Een opbouw in financiële bijdrage: eerst gratis of kleine bijdrage en daarna langzaam richting reguliere contributie.
- De projectleiding wordt door een van de partners gefinancierd. Het budget voor de activiteiten komt uit giften, donaties en belangenloze inzet van partners (bedrijven, instellingen en sportverenigingen).
- Bijdrage via sponsoring, Vriendenloterij, zorgverzekeraar, scholen en lokale ondernemers.

Samenwerking

De projectleiders zijn gevraagd om zowel belemmerende als bevorderende factoren van samenwerking te benoemen. Deze factoren zijn geclusterd en worden hieronder kort weergegeven.

Belemmerende factoren samenwerking

- Interne belemmeringen bij samenwerkingspartners (wisselingen/gebrekkige interne communicatie/ onvoldoende bevoegdheid medewerkers/te druk met andere werkzaamheden).
- Onvoldoende betrokkenheid samenwerkingspartners.
- Interventie-eigenaar.
- Tijdgebrek.
- Belemmeringen in de samenwerking (logistiek/ meningsverschillen/ communicatie/ cultuurverschillen/ slechte afspraken).
- Juridische belemmeringen.
- Externe factoren.

Bevorderende factoren samenwerking

- Goede communicatie (heldere afspraken/duidelijke lijnen/specifieke samenwerkingsvorm).
- Gezamenlijk belang (betrokkenheid/motivatie bij de partners).
- Gebruik maken van elkaars sterke punten (netwerk/competenties).
- Centrale coördinatie.
- Betrekken specifieke samenwerkingspartner.
- Goede persoonlijke relaties.

Conclusie ten aanzien van borging en samenwerking

Uit de eindrapportages van de projecten over het aspect borging lijkt over de verschillende aspecten van borging niet eenduidig te zijn gerapporteerd omdat de verschillende facetten van borging wellicht onvoldoende onderscheidend zijn bevraagd.

In minstens 74% van de projecten lijkt het aanbod aan activiteiten dan wel de mogelijkheden voor de doelgroep om te blijven bewegen overtuigend te zijn geborgd. Hierbij worden vele mogelijkheden genoemd, waaronder de inzet van het Jeugdsportfonds.

Op organisatorisch niveau wordt gerapporteerd dat bij 72 tot 95% van de projecten de *samenwerking* is geborgd, terwijl door 95% aannemelijk wordt gemaakt dat tevens een *financiële* borging van het project is gerealiseerd. In 60% van de gevallen vindt deze financiële borging plaats via lidmaatschap, contributie en/of eigen bijdrage. Bij 20% van de financieel geborgde projecten heeft de combinatiefunctionaris/buurtsportcoach de activiteiten opgenomen in zijn/haar reguliere activiteitenaanbod.

De manieren waarop het nieuwe aanbod, de samenwerking en de financiering zijn geborgd verschillen vrij sterk. Behalve door het te kort schieten in eenduidige definities, kan dit ook een teken van maatwerk zijn. Los hiervan mag worden verondersteld dat het formeel schriftelijk vastleggen van geslaagde vernieuwingen en van de bijbehorende samenwerkingsafspraken de meeste kans biedt op daadwerkelijke borging. Deze inzichten kunnen benut worden voor verbetering van toekomstige projectrapportages.

4. Discussie en conclusie

In dit hoofdstuk worden de resultaten bediscussieerd aan de hand van zowel de programmadoelen (paragraaf 4.1) als in het licht van overige effectresultaten en procesmaten (paragraaf 4.2). Vervolgens wordt in paragraaf 4.3 aangegeven tot welke aanpassingen binnen het programma de bevindingen hebben geleid. Tot slot wordt de balans opgemaakt in een conclusie Sportimpuls 2012.

4.1. Resultaten van de ronde 2012 met betrekking tot de doelen van de Sportimpuls

Startkader van de Sportimpuls

Sportimpuls is onderdeel van het bredere programma Sport & Bewegen in de buurt 2012-2016¹. Bij de opdrachtverstrekking van het programma Sportimpuls² heeft de minister gekozen voor een uitvoeringsprogramma gericht op een zo breed mogelijke doelgroep die nog weinig beweegt. In beide documenten staat de doelstelling als volgt omschreven:

"Met de Sportimpuls wil ik eraan bijdragen dat lokale sport- en beweegaanbieders samen een uitgebreider en beter passend sport- en beweegaanbod faciliteren, zodat voor mensen de keuze om te sporten en bewegen makkelijker wordt gemaakt en hun gezondheid daarmee wordt bevorderd.(...) De projectplannen zijn erop gericht via een uitgebreid en/of verbeterd sport- en beweegaanbod mensen te bereiken die (te) weinig sporten en bewegen en/of waarvoor sporten en bewegen flinke toegevoegde waarde heeft. (...) Het streven is dat sport- en beweegaanbieders daarbij samenwerken met elkaar én met gemeenten en eventuele andere relevante lokale partijen, zoals onderwijs, welzijn, zorg, (publieke) gezondheid en het (lokale) bedrijfsleven."

Om de kwaliteit van de uitvoeringsprojecten te verhogen gold een verplichting om uitsluitend interventies te gebruiken van de Menukaart Sportimpuls. Parallel aan de Sportimpuls is er binnen het programma Sport & Bewegen in de buurt ingezet op het verbeteren van de kwaliteit van de Menukaart, het verbeteren van de beschrijvingen van de voorbeeldprojecten en het uitbouwen van de evidentie van de effectiviteit van de interventies (zie bijlage 1: Criteria voor plaatsing op Menukaart Sportimpuls).

Doelen

In de Sportagenda 2012 - 2016 staat als streefcijfer dat de sportparticipatie verhoogd moet worden: 'de regelmatige sportbeoefening (min. 40 wkn p/j) zou van 50% naar 60% van de bevolking moeten gaan'³. Om dit doel te bereiken is o.a. het programma Sport & Bewegen in de buurt 2012-2016 ontwikkeld. De Sportimpuls vormt een onderdeel van dit programma en richt zich primair op het optimaliseren van het lokale aanbod, met als concrete doelen:

1. een uitgebreider en beter passend sport- en beweegaanbod
2. waarbij sport- en beweegaanbieders samenwerken met elkaar én met gemeenten en eventuele andere relevante lokale partijen, zoals onderwijs, welzijn, zorg, (publieke) gezondheid en het (lokale) bedrijfsleven.

Bij de start van het programma is er voor gekozen om primair in te zetten op deze doelen. Voor de resultaatmeting is gekozen om deze te laten rapporteren door de projectleiders van de gehonoreerde projecten. Er zijn geen middelen gereserveerd voor begeleidend wetenschappelijk onderzoek, bijvoorbeeld naar proces- of effectresultaten. In de subsidie-eisen is geformuleerd dat projecten gegevens moeten aanleveren over aantallen deelnemers en aan het eind van het project gegevens over doorstroom van deelnemers naar reguliere sport- of beweegmogelijkheden en informatie over (al dan niet) blijvende borging van het project. De resultaten van Sportimpuls 2012 moeten dan ook in dit licht gewogen worden. Hieronder worden die resultaten, zoals gepresenteerd in hoofdstuk 3, bediscussieerd.

¹ Uitwerking Sportimpuls 2012-2016 in het kader van het VWS-programma Sport en Bewegen in de Buurt; definitieve versie, 14 maart 2012, NOC*NSF

² Zie bijlage 1: Brief aan ZonMw van 30 maart 2012, met kenmerk S3111135

³ Zie: www.nocnsf.nl/sportersmonitor

Ad 1. Uitgebreider en beter passend sport- en beweegaanbod

De doelstelling Uitgebreider en beter passend sport- en beweegaanbod wordt opgevat als aanvullend, nieuw aanbod en/of het aantrekken van nieuwe doelgroepen voor bestaand aanbod. Uit de analyse van de effectresultaten in het vorige hoofdstuk komt naar voren dat in de geanalyseerde 164 projecten van ronde 2012 daadwerkelijk veel nieuw aanbod is gerealiseerd en nieuwe doelgroepen zijn aangetrokken. Een kleine 200.000 deelnemers zijn in beweging gekomen, gemiddeld per project 1.184, met 12 projecten (7%) als uitschieters waarin meer dan 3000 deelnemers werden aangetrokken. Het merendeel van de projecten richtte zich in 2012 op jeugd (4-23 jaar); daarnaast is in 23% van de projecten aandacht voor mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking en in 13% zijn activiteiten opgenomen voor chronisch zieken. Dat in de projecten deelnemers zijn aangetrokken die anders niet of niet meer of veel minder zouden hebben bewogen is aannemelijk, maar met de huidige data niet exact vast te stellen.

Ad 2. Samenwerking tussen sport- en beweegaanbieders en andere actoren

Zoals in hoofdstuk 2 beschreven werken binnen Sportimpulsprojecten de sport- en beweegaanbieders merendeels samen met meerdere lokale partners. Het meest vaak wordt samengewerkt met de settings buurt (76%) en school (68%), maar ook het welzijnswerk (32%), kinderopvang (26%) en de zorg (22%) zijn frequent betrokken. Alleen samenwerking met het bedrijfsleven blijkt relatief zeldzaam (2%). De gerealiseerde samenwerking blijkt in een groot aantal van de projecten o.a. benut te worden voor de werving van nieuwe doelgroepen (zie hoofdstuk 3).

Conclusie ten aanzien van resultaten en doelen

Samenvattend kan gesteld worden dat de projecten van 2012 zeer waarschijnlijk ruimschoots aan de hoofddoelstellingen van het programma hebben beantwoord als het gaat om vernieuwend aanbod en samenwerking met actoren buiten de sport. Naast deze doelen op procesniveau gaat de aandacht natuurlijk ook naar effectmaten en overige procesmaten. Deze volgen hieronder.

4.2. Overige relevante resultaten: landelijke spreiding, doorstroom, borging en samenwerking

Landelijke spreiding

In de eerste Sportimpuls subsidieronde (2012) werden 172 projecten toegekend met een redelijke spreiding over de provincies en rekening houdend met de inwoneraantallen. Eén provincie springt er hoog boven uit: voor Groningen werden er 6x zoveel aanvragen toegekend als op basis van het inwonertal te verwachten is. Een mogelijke verklaring voor deze verschillen zou kunnen zijn dat er in de hoog scorende provincies een betere ondersteuningsstructuur, of groepen met meer kennis en vaardigheden aanwezig zijn, dan in lager scorende provincies. Deze gedachte is meegenomen in de tussentijdse aanpassingen van het programma (zie hieronder).

Doorstroom

Na 2 jaar lijkt gemiddeld over alle projecten ongeveer 14% doorgestroomd naar regulier/structureel aanbod. Projectleiders van 57 projecten (35%) rapporteren dat méér dan 25% van de deelnemers doorstroomt naar regulier bewegen, waaronder 16 projecten (10% van het totaal) zelfs meer dan 75% doorstroom rapporteert. Hoge doorstroompercentages worden vaker gerapporteerd door projecten met 100 - 500 deelnemers; dit zou er op kunnen duiden dat projecten van deze omvang beter in staat zijn om maatwerk te leveren. Deze doorstroomcijfers dienen wel met enige voorzichtigheid te worden geïnterpreteerd. Het uiteindelijke doel, blijven bewegen, blijkt moeilijk objectief vast te stellen. Een deel van deelnemers zegt door te gaan met bewegen buiten het project of de betreffende vereniging om en raakt buiten beeld. Vergelijking met de beschikbare literatuur en bevindingen uit de praktijk van de bewegingsstimulering leert dat deze spreiding van doorstroompercentages een redelijkerwijs te verwachten uitkomst is voor moeilijker te bereiken doelgroepen. Om te beginnen lopen de voorbeeldprojecten van de Menukaart uiteen van een project als Groninger Actief Leven Model (GALM) tot de Beweegkuur. In tegenstellingen tot de meeste andere projecten op de Menukaart zijn beide interventies uitgebreid onderzocht op proces- en effectmaten.

Het Groninger Actief Leven Model (GALM) bestaat 17 jaar. In deze periode zijn meer dan 1,1 miljoen senioren benaderd met deze methode⁴. Daarvan hebben bijna 110.000 senioren meegedaan aan de fittest. Ruim 70.000 senioren zijn vervolgens langdurig in beweging gekomen. Dit is ruim 6% van het aantal dat is benaderd, maar ten opzichte van deelnemers aan de fittest is het 64%. Dat scheelt dus nogal. Bij de landelijke implementatie worden soortgelijke ervaringen opgedaan⁵: Er zijn in 210 gemeenten in Nederland 800.000 senioren benaderd, waarvan er 73.000 structureel in beweging zijn gekomen, ruim 9%. In de GALM effectstudie werd 12,3% van de benaderden gerekruteerd om deel te nemen aan de interventie, en daarvan bleek bij de voormeting 79,4% daadwerkelijk sedentair of onvoldoende lichamelijk actief te zijn.⁶

In onderzoek naar de Beweegkuur⁷ bleek dat na afloop 80% van de deelnemers dacht te zullen blijven bewegen. Aan het eind van de Beweegkuur waren meningen verdeeld over de manier waarop men wilde blijven bewegen: 44% wilde bewegen in een groep en 56% wilde 'alleen' bewegen. Een jaar later was het percentage actieve bewegers gedaald tot 60% die rapporteerde daadwerkelijk een beweegactiviteit gevonden te hebben die bij hen past.⁸ Hieruit kan geconcludeerd worden dat doorstroompercentages van deelnemers naar regulier en structureel bewegen alleen betrouwbaar gemeten kunnen worden bij strikte formulering van definities en in gecontroleerd onderzoek waarbij niet alleen uitgegaan wordt van zelfrapportages.

Ten aanzien van de doorstroomcijfers van de Sportimpulsprojecten 2012 kan verder gezegd worden dat de uitkomsten net zo gevarieerd zijn als de Menukaart. Waarbij men zich moet realiseren dat ondanks alle verbeteringen van de Menukaart slechts een kleine minderheid van de projecten is onderzocht op effectiviteit, laat staan op kosteneffectiviteit.

Het verdient derhalve aanbeveling nader onderzoek te doen naar de projecten met hoge doorstroompercentages. Dat onderzoek zou zich moeten richten op de vraag welke de werkzame elementen zijn binnen een interventie van de Menukaart én op de kritische factoren in de vigerende locale context. Want dat laatste, die specifieke locale context, is minstens zo belangrijk voor het succes als de kwaliteit van de uitvoering van de interventie.

Borging en samenwerking

Uit de eindrapportages van de projecten over het aspect borging lijkt over de verschillende aspecten van borging niet eenduidig te zijn gerapporteerd. In minstens 74% van de projecten lijkt het aanbod aan activiteiten dan wel de mogelijkheden voor de doelgroep om te blijven bewegen overtuigend te zijn geborgd. Hierbij worden vele mogelijkheden genoemd, waaronder de inzet van het Jeugdsportfonds.

Op organisatorisch niveau wordt gerapporteerd dat bij 72 tot 95% van de projecten de samenwerking is geborgd, terwijl door 95% aannemelijk wordt gemaakt dat tevens een financiële borging van het project is gerealiseerd. In 60% van de gevallen vindt deze financiële borging plaats via lidmaatschap, contributie en/of eigen bijdrage. Bij 20% van de financieel geborgde projecten heeft de combinatiefunctionaris of buurtsportcoach de activiteiten opgenomen in zijn/haar reguliere activiteitenaanbod.

De manieren waarop het nieuwe aanbod, de samenwerking en de financiering zijn geborgd verschillen vrij sterk. Behalve door het te kort schieten in eenduidige definities, kan dit ook een teken van maatwerk zijn. De genoemde inzichten kunnen benut worden voor verbetering van toekomstige projectrapportages.

⁴ Bron: [www.galm.nl/over-galm/publicaties-materialen/ Downloads/website-inhoud-boekje-pdfsmallpdf.com_2.pdf](http://www.galm.nl/over-galm/publicaties-materialen/Downloads/website-inhoud-boekje-pdfsmallpdf.com_2.pdf)

⁵ Bron: Review "Ouderen in beweging" NISB, april 2007. Zie ook: www.galm.nl

⁶ <http://www.galm.nl/publication/the-galm-effect-study-johan-jong/>

⁷ Helmink, J.H.M., Van Boekel, L.C., van der Sluis, M.E. & Kremers, S.P.J. (2011). Lange termijn evaluatie onder deelnemers aan de Beweegkuur: Rapportage van de resultaten van een follow-up meting bij deelnemers. Universiteit Maastricht. Zie ook: www.beweegkuur.nl/onderzoek/onderzoeksrapporten

⁸ Helmink, J.H.M., Van Boekel, L.C. & Kremers, S.P.J. (2010). Pilot Beweegkuur overgewicht & obesitas. Resultaten van een follow-up meting onder deelnemers. Universiteit Maastricht

4.3. Ontwikkeling Sportimpuls 2012 – heden

De eerste ronde van de Sportimpuls genereerde naar ZonMw-maatstaven een enorme hoeveelheid aanvragen. Meer dan 50 referenten werden ingezet om de voorstellen te beoordelen, minimaal 2 referenten per projectvoorstel. Alle voorstellen waarbij de referenten verschillend oordeelden werden besproken en opnieuw beoordeeld in consensusbijeenkomsten en twijfelgevallen werden nogmaals door de Commissie Sportimpuls besproken. De commissie adviseert het ZonMw bestuur met betrekking tot alle aanvragen. De ervaringen die zijn opgedaan tijdens het proces van aanvragen en beoordelen heeft geleid tot discussies en voorstellen tot aanpassingen. De commissie Sportimpuls heeft deze aanpassingen geaccordeerd. Deze 'fine tuning' is ook bij de daaropvolgende subsidieronden van de Sportimpuls continu en met kritische reflectie en lerend vermogen herhaald.

De aanpassingen kunnen worden onderverdeeld in aanpassingen betreffende procedure van aanmelding en beoordeling, de kwaliteit van de Menukaart, de inrichting van de ondersteuning voor aanvragers, de communicatie en het registratiesysteem van ZonMw waarmee projectleiders hun rapportage moeten indienen.

Procedure

- Criteria zijn aangescherpt. Het onderscheid tussen de items(criteria) die scoren voor relevantie en kwaliteit is veel duidelijker geworden. Er is vrijwel geen overlap in de criteria meer.
- De beoordelaarspoule is veranderd van samenstelling en de beoordelaars kennen de regeling nu allemaal goed. Doordat de beoordelaars veel meer toelichting moeten geven bij de criteria is het beoordelingsproces transparanter geworden en tevens aangescherpt.
- De Sportimpuls-aanvraag moet gaan over sport als lichamelijke beweging; denksporten e.d. zonder fysieke component vallen buiten de regeling. In 2012 was dit nog geen verplichting.
- Eén van de aangescherpte criteria betreft het vraaggericht werken; dit is erg belangrijk geworden voor een goede score. In 2012 waren er nog vrij veel aanbodgerichte voorstellen.
- De samenwerking met de Buurtsportcoach is een belangrijk aandachtspunt geworden en veel beter uitgewerkt in aanvragen van latere datum.
- Het maximaal aan te vragen bedrag is verlaagd van 150.000 naar 100.000 euro.
- Er zijn meerdere regelingen ontstaan binnen Sportimpuls (Kinderen sportief op gewicht en Jeugd in lage inkomensbuurten). In de ronde van 2012 richtten veel aanvragen zich op jeugd. Door de komst van de andere regelingen moet een aanvraag voor jeugd extra goed onderbouwd worden. Gevolg is dat er een duidelijke verschuiving richting volwassenen en ouderen is opgetreden.
- De samenwerking met gemeente en interventie-eigenaar is verplicht gesteld.
- Er is een intentieverklaring toegevoegd waarin de samenwerking moet worden bekrachtigd.
- In 2012 moesten alleen de grote (90.000-plus) projecten een voortgangsverslag indienen. Nu moet ieder project dat.
- Op de website van ZonMw waar de aanvragen moeten worden ingediend is een handleiding geïntroduceerd met "screenshots" voor het invullen en indienen van een aanvraag.

Menukaart

- De Menukaart was in 2012 een lijst met interventies die nog niet goed beschreven waren en de Menukaart had nog geen zoekfunctie.
- Nu is de Menukaart Sportimpuls opgenomen in de systematiek Effectief Actief en zijn alle interventies minimaal goed beschreven.
- De samenwerking met de interventie-eigenaar is verplicht. In de eerste ronde was dit niet verplicht en werd er soms geen contact opgenomen.
- Ondersteuning van de aanvrager/projectleider door de interventie-eigenaar is verplicht en heeft veel meer vorm gekregen.
- Door de hogere kwaliteitseisen is het aantal beschikbare interventies op de Menukaart minder geworden.
- De beschrijving van de interventies is duidelijker geworden: uitgebreider en eenduidiger.
- Interventie-eigenaren zijn ondersteund om interventies voor ontbrekende doelgroepen te verbeteren en op de Menukaart te krijgen, zodat er voor iedere doelgroep aanbod is.
- Er zijn generieke interventies ontwikkeld.
- Specifieke doelgroepen krijgen aandacht binnen de interventies en aanvragen.

Ondersteuning

- De Ondersteuningsorganisatie SportImpuls (OOSI) bestond in 2012 uit veel verschillende partners en was een groot team per regio. Voordeel was dat er veel verschillende expertise aanwezig was en het nadeel dat dit veel belangen met zich mee bracht. Nu is de OOSI bij één partij ondergebracht en hebben de adviseurs zich gespecialiseerd in de regeling en een netwerk opgebouwd.
- De rol van de OOSI is uitgebreid van ondersteuning bij de voorbereiding van de aanvraag naar begeleiding tijdens de uitvoering en afronding van het project. De nadruk ligt nog steeds op het voorbereiden van aanvragen.
- De OOSI heeft een aanjaagfunctie gekregen. Met name bij JiLiB zijn initiatieven gericht in gang gezet.
- De ondersteuning is uitgebreid naar gemeenten.
- Van reactief naar proactief; van brandjes blussen naar bouwen.
- OOSI zet selectiever en gericht haar capaciteit in. Ze ondersteunen niet meer alles maar adviseren soms ook om het niet of op een later moment te doen.

Communicatie en bijeenkomsten

- De communicatie rondom de Sportimpuls is veel uitgebreider opgezet.
- Er zijn Projectleiders-bijeenkomsten gekomen. Ieder jaar worden de projectleiders bij elkaar gehaald. Dat was in 2012 nog niet zo. Hierdoor was het contact met de projecten minder intensief.
- Sportimpuls haakt aan op de Lerende Netwerken en de landelijke kennisdag die vanuit SBB worden georganiseerd.
- Er worden inhoudelijke bijeenkomsten voor projectleiders georganiseerd.
- Er zijn kennisdocumenten ontwikkeld op basis van vragen uit de ronde van 2012. Bijvoorbeeld: themadossier borging, samenwerking, filmpjes, goede voorbeelden en magazines.

Registratiesysteem

- In 2012 was pas laat bekend hoe projecten moesten registeren en verantwoorden. Na een jaar werd pas geregistreerd.
- Het registratiesysteem dat gebruikt is voor de 2012 en 2013 projecten is vervangen door een registratiesysteem dat ruimte geeft voor de projectleiders om meer informatie kwijt te kunnen en dat meer betrouwbare gegevens op zal leveren.

Het belangrijkste gevolg van al deze ontwikkelingen: het aantal aanvragen (projectvoorstellen) is minder geworden en over de hele linie is de kwaliteit van de aanvragen duidelijk hoger geworden.

Slotconclusie Sportimpuls 2012

In deze rapportage is een gedetailleerd beeld geschetst van de opbrengsten van de Sportimpuls subsidieronde 2012. In totaal werd door 904 projectvoorstellen voor ruim 60 miljoen euro aangevraagd. De 172 gehonoreerde projecten (19%) vertegenwoordigen een totaal budget van €11.286.409,-. Alle projecten hadden een looptijd van 24 maanden. Aan het eind van deze periode werd door projectleiders gerapporteerd over de resultaten.

Voorop staat dat uit de gegevens blijkt dat de projecten van 2012 zeer waarschijnlijk ruimschoots aan de hoofddoelstellingen van het programma hebben beantwoord als het gaat om vernieuwend aanbod en samenwerking met actoren buiten de sport. Veel nieuw aanbod is gerealiseerd en nieuwe doelgroepen zijn aangetrokken. Een kleine 200.000 deelnemers zijn in beweging gekomen, gemiddeld per project 1.184, met 12 projecten (7%) als uitschieters waarin meer dan 3000 deelnemers werden aangetrokken.

Na 2 jaar lijkt gemiddeld over alle projecten ongeveer 14% doorgestroomd naar regulier/structureel aanbod. Projectleiders van 57 projecten (35%) rapporteren dat méér dan 25% van de deelnemers doorstroomt naar regulier bewegen, waaronder 16 projecten (10% van het totaal) zelfs meer dan 75% doorstroomt. De spreiding van doorstroompercentages komt overeen met wat op basis van de literatuur verwacht mag worden. In minstens 74% van de projecten lijkt het aanbod aan activiteiten dan wel de mogelijkheden voor de doelgroep om te blijven bewegen overtuigend te zijn geborgd. Door 95% van de projecten wordt aannemelijk gemaakt dat tevens een financiële borging van het project is gerealiseerd. Omdat het hier om zelfrapportages gaat en de vraagstellingen niet altijd volkomen eenduidig waren moeten deze cijfers wel met enige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

De ervaringen met deze eerste ronde van de Sportimpuls en met latere subsidierondes hebben geleid tot een lange lijst van verbeteringen. Met als resultaat dat in de jongste rondes het aantal aanvragen is verminderd en de kwaliteit van de aanvragen opmerkelijk is gestegen. Hetgeen een goed voorteken is voor de opbrengst van de subsidierondes die nog lopen.

Bijlage 1 – Opdrachtbrief Sportimpuls aan ZonMw

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

> Retouradres Postbus 20350 2500 EJ Den Haag

Aan het bestuur van ZonMw
Postbus 93245
2509 AE DEN HAAG

**Directoraat Generaal
Volksgezondheid**
Directie Sport

Bezoekadres:
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
T 070 340 79 11
F 070 340 78 34
www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen bij
mr. Y.N. Barend/rs
Beleidsmedewerker
T 070-3407973
yn.barend@minvws.nl

Kenmerk
S/3111135

Zaaknummer
S/3111132

Bijlage(n)

*Correspondentie uitsluitend
richten aan het retouradres
met vermelding van de datum
en het kenmerk van deze
brief.*

Datum
Betreft Uitvoering Sportimpuls

Geacht bestuur,

Op 14 maart 2011 ontving ik van u het voorstel voor de uitvoering van de Sportimpuls 2012. Dank dat u mijn verzoek van 8 februari jl. zo voortvarend en in goed overleg met mijn medewerkers heeft opgepakt.

In de beleidsbrief sport "Sport en bewegen in Olympisch perspectief"¹ en in de nota "Programma sport en bewegen in de buurt"² zoals beide in 2011 naar de Kamer zijn gestuurd, heeft de minister aangegeven een impuls te willen geven voor passend sport- en beweegaanbod in de buurt. Voor de invulling hiervan heeft zij NOC*NSF gevraagd met een voorstel te komen dat draagvlak heeft bij zowel haar leden als bij de overige landelijke sport- en beweegorganisaties. NOC*NSF heeft hiertoe de notitie "Uitwerking Sportimpuls 2012-2016"³ opgesteld. In deze notitie staat omschreven wat deze sportimpuls behelst en aan welke criteria honoreerbare subsidieaanvragen moeten voldoen. In overleg met de minister is besloten uw organisatie te verzoeken de uitvoering hiervan ter hand te nemen in afstemming met NOC*NSF. Hierbij is NOC*NSF verantwoordelijk voor de ondersteuning aan het veld. Voor ZonMw zijn hiervoor geen middelen opgenomen in de geaccordeerde begroting. Uw voorstel dat nu aan mij voorligt is gebaseerd op bovengenoemde documenten.

Met de Sportimpuls wil ik eraan bijdragen dat lokale sport- en beweegaanbieders samen een uitgebreider en beter passend sport- en beweegaanbod faciliteren, zodat voor mensen de keuze om te sporten en bewegen makkelijker wordt gemaakt en hun gezondheid daarmee wordt bevorderd. Daarom kunnen lokale sport- en beweegaanbieders bij u in aanmerking komen voor een subsidie van minimaal € 10.000 tot maximaal € 150.000 voor de opstart van de uitvoering van hun lokale projectplannen.

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2011-2012, 2457 nr. 124

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2011-2012, 30234 nr. 54

³ Deze uitwerking Sportimpuls 2012-2016 voeg ik als bijlage 1 toe.

Die projectplannen zijn erop gericht via een uitgebreid en/of verbeterd sport- en beweegaanbod mensen te bereiken die (te) weinig sporten en bewegen en/of waarvoor sporten en bewegen flinke toegevoegde waarde heeft. Daarbij wordt gebruik gemaakt van een zogenaamde sportmenukaart waarop sport- en beweegaanbod staat dat elders al succesvol is gebleken. Het streven is dat sport- en beweegaanbieders daarbij samenwerken met elkaar én met gemeenten en eventueel andere relevante lokale partijen, zoals onderwijs, welzijn, zorg, (publieke) gezondheid en het (lokale) bedrijfsleven.

Directie Sport

Kenmerk
S/3111135

Uw voorstel voor de uitvoering van de Sportimpuls 2012 impliceert dat tot en met 2014 inzet en activiteiten vanuit uw organisatie nodig zijn. Het totale budget hiervoor bedraagt € 11.840.000, waarvan € 840.000 beschikbaar is voor 'algemene kosten'. De verdeling over de jaren is als volgt:

2012: € 9.925.000

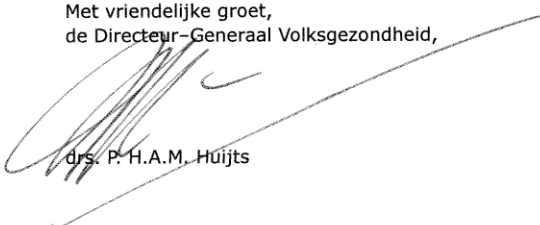
2013: € 750.000

2014: € 1.165.000

Verder zal het niveau voor het aangaan van verplichtingen in 2012 verhoogd worden met € 11.500.000 (conform uw verplichtingenraming voor dat jaar).

Voorts verzoek ik u in de eerstvolgende (voortgangs)rapportage dit programma zowel inhoudelijk als financieel op te nemen. Ik zal het uitgaven- en het verplichtingenplafond verhogen en ontvang u een aanvullend schrijven op mijn brief d.d. 27 december 2011 (kenmerk PG/JFB 3094966) inzake de goedkeuring van de begroting en het jaarplan 2012. Tevens zijn de werkafspraken planning & control VWS, NWO en ZonMw van toepassing.

Met vriendelijke groet,
de Directeur-Generaal Volksgezondheid,

drs. P. H.A.M. Huijts

Bijlage 2 – Criteria voor plaatsing op Menukaart Sportimpuls

Een interventie (sport- en beweegaanbod) kan alleen op de Menukaart Sportimpuls komen, indien deze aan de volgende voorwaarden voldoet:

- 1. De interventie krijgt direct mensen aan het sporten/bewegen die niet of te weinig sporten/bewegen óf houdt mensen aan het sporten/bewegen waarvan bekend is dat ze dreigen uit te vallen**
Het gaat dus om daadwerkelijk actief bereiken van (nieuwe) mensen met je sportaanbod en mag niet gericht zijn op het extra laten sporten van mensen die al voldoende sporten/bewegen.⁹
- 2. De interventie betreft rechtstreeks contact met de (potentiële) sporters/bewegers**
De basiselementen van de interventie zijn de activiteiten waarmee je rechtstreeks de mensen zelf bereikt, zoals het organiseren van het sport- en beweegaanbod zelf én de op de (potentiële) deelnemers gerichte communicatie/werving.¹⁰
- 3. De interventie is ingebed in c.q. leidt toe naar structureel sporten/bewegen in een georganiseerd verband**
Dit kan elk georganiseerd verband zijn, zoals een sportvereniging, sportschool, fitnesscentrum, vaste loopgroep of wekelijks gymnastiek in een ruimte in een verzorgingstehuis.
- 4. De interventie is op minimaal twee plaatsen in zijn geheel (succesvol) toegepast**
Op minimaal twee plekken moet de gehele cyclus al doorlopen zijn, waaronder het bereiken van (nieuwe) mensen, het organiseren van het sport/beweegaanbod en het omzetten naar structurele sportbeoefening. De interventie zit niet meer in een opzet/ontwikkelfase.
- 5. De interventie is goed toe te passen (te kopiëren) op andere locaties en in andere contexten en daarvoor is de nodige informatie en ondersteuning aanwezig**
Er dient minimaal een duidelijke beschrijving van de interventie te zijn, een handleiding voor invoering én een aanspreekpunt dat vragen kan beantwoorden c.q. ondersteuning kan bieden bij de invoering.

Opmerkingen bij toekenning vanuit de Sportimpuls van de beschreven interventies:

⁹ Het is uitstekend als door of naast het verhogen van de beweeg/sportparticipatie andere doelen nagestreefd worden, zoals re-integratie op de arbeidsmarkt, vergroten van leefbaarheid in de wijk of tegengaan overgewicht. Echter alleen dat deel dat gaat over het aan het sporten en bewegen krijgen van mensen kan uit de Sportimpuls vergoed worden. Een proces daar omheen (bijvoorbeeld begeleiding naar een werkgever of afspraken bij een voedingsdeskundige) wordt niet vanuit de Sportimpuls vergoed.

¹⁰ Het proces voorafgaand en rondom het sport- en beweegaanbod, zoals 'het opzetten van samenwerking', 'het overleggen', 'het voorbereiden en schrijven van een plan van aanpak', kan wel bij een interventie op de menukaart beschreven worden, maar wordt niet uit de Sportimpuls vergoed.

ZonMw stimuleert gezondheids-
onderzoek en zorginnovatie

Laan van Nieuw Oost-Indië 334
2593 CE Den Haag
Postbus 93245
2509 AE Den Haag
Telefoon 070 349 51 11
Fax 070 349 51 00
info@zonmw.nl
www.zonmw.nl